

УДК 336.73

Дяковський Д. А.

Національний університет «Києво-Могилянська Академія»

ПЕРСПЕКТИВИ ПЕРЕРОЗПОДІЛУ РЕСУРСІВ І ТЕРИТОРІЙ В ІНТЕРЕСАХ СУЧАСНОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ ТА СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ У КОНТЕКСТІ ПЕРЕТВОРЕННЯ РОСІЇ НА ФАШИСТСЬКУ ІМПЕРІЮ

Досліджено фінансово-економічні та політичні аспекти сучасного перерозподілу ресурсів та територій на фоні руйнування системи світової безпеки неправомірною агресивною поведінкою Російської Федерації. Досліджені варіанти фінансового впливу на агресора за допомогою санкцій. Визначені кроки для придушення агресивної поведінки.

Ключові слова: розподіл ресурсів, фінансові санкції.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день інтереси розвитку сучасної цивілізації вимагають оптимізації використання природних ресурсів. В той же час розвиток, який іде шляхом гуманізації, побудови глобальних відносин на основі миру, поваги суверенітету і територіальної цілісності держав, поваги до особистості, відновлення сталого економічного зростання, потребує залучення додаткових ресурсів, які з певних причин залишаються незадіяними в названому процесі або використовуються для цілей, які суперечать таким ідеям.

Викладене надає особливої актуальності питанню перерозподілу природних ресурсів і територій у відповідності з інтересами розвитку цивілізації і світової економіки, відновлення сталого розвитку. Дане питання тісно пов'язано зі здатністю світового співтовариства адекватно реагувати на неприйнятну поведінку Росії, яка свідомо руйнує основи міжнародної безпеки, злостиво нехтує нормами міжнародного права і використовує наявні в неї ресурси всупереч інтересам людства. Але до моменту агресії Росії проти України існуюча система міжнародної безпеки передбачала повагу до територіальної цілісності існуючих держав і це було причиною відсутності передумов для фактичного перерозподілу і, відповідно, потреби в наукових дослідженнях даної проблеми.

Головною метою цієї роботи є аналіз можливостей і шляхів перерозподілу ресурсів і земель в сучасному світі виходячи з потреб розвитку світової економіки.

Виклад основного матеріалу. Так, цивілізований світ вже давно роздратований безпідставними претензіями Росії на велич, які реалізуються у вигляді збройної агресії проти сусідніх народів, замість побудови справедливої та ефективної держави із заможними, освіченими та щасливими людьми. Росія є найбільшою країною у світі і найбагатшою на природні ресурси. При цьому протягом багатьох століть ця держава не спромоглася використати ці гігантські ресурси на цілі будівництва достойного життя для своїх громадян, лише проїдаючи їх (в кращому випадку) або використовуючи для забезпечення своїх імперських амбіцій, зазіхаючи на свободу і майно інших націй. Зараз Росія фактично контролює землі, відібрані у різні часи у України, Грузії, Польщі, Прибалтики, Фінляндії, Німеччини, Японії та Китаю. Не кажучи вже про десятки поневолених народів, позбавлених фактично права на суверенітет і самовизначення, землі яких повністю захоплені імперією. Але величі, яка є основою імперської пропаганди, немає.

Користуючись терміном, який запровадив З. Бжезинський, скажемо, що Росія зараз не є «світовою державою». Він називає чотири прин-

ципи, за якими можна визначити, є держава світовою або ні:

1. Військовий.
2. Економічний.
3. Технологічний.
4. Культурний.

Сьогодні єдиною справді світовою державою є США. Саме ця держава домінує у всіх чотирьох названих сферах. Наприклад, хто контролює всі океани? США. Порівняйте кількість і якість флотів США і РФ. А без контролю над морями і океанами неможливо говорити про світове господарство. Так само можна порівняти і решту принципів. До речі, Збігнев Бжезинський вважає, що без України РФ не може навіть претендувати на роль світової держави [1]. За висловленням Президента США Б. Обами, «Росія є регіональною державою», а за висловленням американського сенатора Д. Маккейна, вона є: «заправкою, яка маскується під країну». Останнє висловлення є відображенням нездатності росіян будувати економіку інакше ніж паразитуючи на продажі енергоносіїв.

Фактично Росія здатна лише загарбувати. Вона характеризується низькою щільністю населення, якого замало, щоб ефективно контролювати та освоювати таку велику територію.

Обтяжуючою обставиною є те, що правлячий зараз режим Путіна використовує війну (а саме захоплення Криму, Осетії, Абхазії, диверсійну війну в Донбасі) для підтримання власного рейтингу в очах населення і відволікання його уваги від економічних і соціальних проблем. А те, що пропутінські ЗМІ, активісти та партії в шовіністичному угарі підтримують захоплення територій незалежних держав та розпалювання війни свідчить про небезпеку даного режиму для власного народу, сусідніх країн та цивілізованого світу в цілому. Незважаючи на шизофренічне прагнення відродження могутності СРСР, яке присутнє у сучасного керівництва Росії, продовження агресивних дій в сучасному світі є неприйнятним.

Тому путінський режим має бути повалений, а на території Росії повинен бути створений ряд нових держав на базі національних автономій та адміністративних одиниць. Це відповідатиме історичній закономірності, оскільки з кінця ХХ століття Російська імперія вступила в стадію руйнування, яка зумовлена не стільки зовнішніми, скільки внутрішніми чинниками.

Власне, пік військової сили і політичного впливу Росії вже пройдений. Імперія, так і не досявши першого місця серед могутніх держав, почала розпадатися наприкінці 80-х років ХХ століття. Стало це наслідком нездоланих внутрішніх протиріч, нездоланної тяги поневолених народів до свободи і нездатністю російського народу та його

керівників ефективно керувати всередині країни. Поштовхом до розпаду стало посилення негативного ставлення світу до агресора після вторгнення СРСР в Афганістан. Тоді економічними і політичними методами імперія була доведена до кризи, яку пережити не змогла. І розвалилася. Відбулося це у два етапи.

1. Розвалився «соцтабір», який був сформований з країн, захоплених за наслідками Другої Світової війни, які були змушені коритися військової силі СРСР, але формально не входили до його складу.

2. Розпад самого СРСР, коли отримали волю народи, що були поневолені протягом багатьох десятиліть, а у випадку України – століть.

Третій етап – розвал самої Росії – хоч і розпочався, але був тимчасово придушений знову ж таки військовою силою. Зокрема, дев'ять років проіснувала незалежна Ічкерія (Чечня). І хоча вона припинила існування як фактично незалежна держава, Росія програла їй партизанську війну і змушена сплачувати місцевим впливовим кланам величезні кошти, щоб вони утримувалися від збройної боротьби за свободу. Проте прагнення волі не придушене. І третій етап має отримати своє логічне продовження, яке є в інтересах як народів самої Росії, так і світу.

Адже Росія показала нездатність до виправлення, шанс на яке їй був даний в 1991 р. Вона не пішла шляхом демократичних перетворень, а лише імітувала їх, обманюючи своїх партнерів і набираючись сил після руйнації для поновлення ворожих дій проти вільних народів.

Висновки і пропозиції. Викладене підводить до наступних висновків:

1. Росія є антицивілізаційним агресивним утворенням, яке перманентно становить небезпеку для своїх миролюбних сусідів і постійно проводить політику пограбування і поневолення сусідніх народів.

2. Росія не зможе і, власне, не збирається використовувати ресурси, які знаходяться на підконтрольних їй землях на благо власного народу або людства в цілому.

3. Вона використовує їх неефективно. Про це свідчать показники економічного розвитку Російської Федерації, яка, незважаючи на значні природні багатства, за рівнем ВВП, ВВП на душу населення та іншими показниками займає далеко не перші місця серед країн світу.

4. Ресурси використовуються в першу чергу для нарощування військового потенціалу Росії, який, не будучи найпотужнішим в світі, все ж створює суттєву загрозу для сусідніх націй. І його нарощування створює додаткові небезпеки для цивілізованого світу.

5. Існує нагальна необхідність перерозподілу земель та ресурсів, про які йдеться на користь інших країн, які зможуть їх використовувати на позитивні цілі: забезпечення сталого розвитку країн, добробуту та щастя громадян, миру і процвітання людства.

Останній висновок потребує багатокрокової, ретельно продуманої і узгодженої реалізації. Реалізований він має бути такими узагальненими кроками. Світове співтовариство методом політичного та економічного, а в разі потреби і силового тиску повинне:

1. Зруйнувати економічне підґрунтя агресивної зовнішньої діяльності Росії шляхом унеможливлення існування за рахунок природних ресурсів та експортних галузей. Росія до моменту

свого фактичного руйнування має перетворитися на сировинний придаток Західної та Східної цивілізації, але ресурси мають забиратися в неї за мінімальною ціною, яка б ледь покривала собівартість їх видобування, також доцільне повне унеможливлення експорту продукції технологічних галузей, що припинить їх розвиток.

2. Зруйнувати наявний військовий та військово-промисловий потенціал Росії і встановити жорсткий контроль для недопущення його відродження в майбутньому.

3. Інформаційно-просвітницькими діями змінити самоідентифікацію населення території, яка розглядається з «росіян» на відповідні етноси.

4. Змусити Росію повністю і безумовно повернути загарбані землі сусіднім країнам та виплатити репарації за весь час незаконного користування.

5. Розподілити інші території та ресурси між країнами, які здатні їх використовувати на благо своє і людства.

Дані важливі цілі можуть бути досягнені завдяки спільним скоординованим зусиллям країн цивілізованих Заходу та Сходу.

Фактично реалізація першого кроку вже відбувається, хоча, найбільш імовірно, західні країни ще не дійшли до усвідомлення необхідності відновлення сценарію руйнування Росії, реалізація якого свого часу призвела до розвалу СРСР.

Спробуємо зробити стислий огляд змісту та результатів втілення першого кроку. Даний етап базуватиметься на застосуванні широкого спектру санкцій.

Види санкцій, які можуть бути застосовані:

1. Комерційні і торгові санкції.
2. Фінансові санкції.
3. Наукові, спортивні і культурні санкції.
4. Санкції щодо пересування.
5. Дипломатичні санкції.
6. Процесуальні санкції.

Найбільш дієвими видаються в даному випадку перші 2 види санкцій, оскільки саме вони здатні в досить стислий термін завдати найбільшої шкоди економіці агресора, позбавивши його виручки від реалізації продукції, можливостей залучати та зберігати капітали, підтримувати вартість національної валюти.

Найбільш вразливими для санкцій в Росії сьогодні фактично є наступні сфери:

1. Фінанси приватних осіб. Російські чиновники та бізнесмени, не довіряючи авторитарній клептократичній владі схильні зберігати статки в іноземних банках. Крім того, фінансова система Росії фізично не здатна забезпечити надійне зберігання і ефективне розміщення такої гігантської кількості грошей, яку протягом останніх 25 років фактично вкрали в народу цієї країни. Відповідно, бажаною дією є заморожування фінансових активів росіян в іноземних банках.

2. Фінансова система. Базуючись номінально на загальноприйнятих принципах побудови, фінансова система Росії все ж не є повноцінною сучасною фінансовою системою, оскільки є надто залежною від котировок цін на енергоносії і, відповідно, надходження валютної виручки з експорту енергоресурсів. Інструментом впливу є заморожування активів російських компаній, припинення доступу до кредитних та інвестиційних ресурсів, гра на валютному ринку, спрямована на знецінення рубля, виключення зі світової системи розрахунків.

3. Енергетична галузь. Зниження світових цін на енергоносії нижче певної величини спричиняє економічний і фінансовий колапс в Росії, оскільки, як вже зазначалося, основою добробуту

і стабільності цієї держави є проїдання валютної виручки від експорту енергоносіїв. І тут Росії не допоможе навіть задеклароване співробітництво з Китаєм, який не претендує на настільки великі обсяги поставок, які могли б компенсувати зменшення поставок на європейські ринки і втрати від зменшення цін.

Згаданий перелік, звичайно, не є вичерпним. В ідеалі вплив санкцій має бути комплексним, прямо чи опосередковано зачіпаючи усі сфери суспільно-економічного життя країни-агресора.

Власне, сам факт запровадження офіційних санкцій з боку західних країн суттєво змінив настрої інвесторів та ситуацію на ринках, що спричинило втрату Росією, за деякими оцінками, від 50 до 150 млрд. доларів США лише у I кварталі 2014 р., девальвацію рубля та інші відчутні економічні наслідки.

Розпочавши з санкцій першої хвилі, які зачіпали лише майно і фінансову діяльність окремих осіб і мало важили для економіки агресора в цілому, західні країни, згуртувавшись, спромоглися запровадити третій рівень санкцій, який чинить набагато більш серйозний вплив. Секторальні санкції вже зараз чинять значний негативний вплив на провідні галузі російської економіки і в перспективі здатні довести її до стану, аналогічного тому, який спричинив розпад СРСР у 1991 році. Їх можна навіть вважати частиною реалізації другого кроку з наведеного вище переліку, оскільки вони зачіпають також військово-промисловий комплекс агресора.

Санкції США спрямовані насамперед проти найпотужніших російських енергетичних компаній та фінансових інститутів, фірм найбільш впливових і багатих осіб. Європейські країни, які мають набагато тісніші економічні відносини з Росією, ніж США, лише наказали інвестиційним банкам і банкам розвитку тимчасово зупинити фінансові угоди з Росією. Але навіть уряд США утримався від найсуворіших кроків, якими погрожував Захід, а саме – повністю відрізати головні галузі російської економіки. Тим не менш такий варіант розвитку подій все ще розглядається в тому випадку, якщо Росія й надалі підтримуватиме проросійських сепаратистів в Україні [2]. Вплив цих санкцій буде серйозним, адже тепер інвестори почнуть цікавитися, яка з російських компаній буде наступною, які активи і фінансування можуть зазнати подальших санкцій. Команди з управління ризиками та інвестори, швидше за все, позбудуться російських активів. Завдяки цим санкціям американські та західні інвестори отримали чіткий сигнал від уряду США, що їм варто добре подумати, перш ніж співпрацювати з Росією.

В США є дієвий інструмент, який може суттєво впливати на економіку Російської Федерації, – газ і нафта, який застосовується шляхом збільшення американських поставок на світовому і, зокрема, європейському енергетичному ринку. Нові поставки газу і нафти в Америці настільки великі, що США здатні стати великим постачальником на світових ринках, в першу чергу – європейських, які занадто залежать від Росії. І, незважаючи на те, що на побудову інфраструктури, яка дозволить продавати американський газ в Європі, знадобиться час, одне лише проголошення намірів посилити тиск на російського монополіста підриває перспективи російської економіки.

Санкції ЄС проти Росії номінально спрямовані на те, щоб завдати удару по її економіці, змусити Москву змінити політику щодо України, попере-

дити про можливість ще більш жорстких заходів. Євросоюз, який є найбільшим торговим партнером Росії, обмежує їй доступ на фінансові ринки, встановлює ембарго на постачання зброї, обмежує торгівлю товарами подвійного призначення і передачу сучасних технологій для нафтової галузі.

Фінансові санкції забороняють продаж на ринках ЄС боргових зобов'язань та акцій банків, які контролює уряд Росії. Бізнесу ЄС заборонено допомагати цим банкам в розміщенні боргових зобов'язань на міжнародних фінансових ринках, а інвесторам ЄС – купувати такі облигації та акції на будь-яких ринках. Державні банки РФ торік розмістили на європейському ринку, за даними цього чиновника, боргові зобов'язання з терміном погашення понад 90 днів на суму 7,5 млрд євро. На російському ринку розміщено ще на 21 млрд доларів таких паперів, частина яких, безумовно, купили інвестори США чи ЄС. Зараз таке буде неможливо. Ці заходи ЄС паралельно з аналогічними кроками США повинні вдарити по російській економіці, оскільки ускладнять доступ російських компаній до фінансування.

Цікавим, хоча і не пов'язаним з санкціями, елементом негативного впливу на економіку імперії є конфіскація частини вкладів в банках Кіпру, яка є умовою надання допомоги цій країні для виходу з кризи. Адже на Кіпрі російські олігархи зберігають близько 19 млрд доларів. Також варто згадати рішення Гаазького арбітражу, яке вимагає від Росії виплатити колишнім акціонерам Російської нафтової компанії «Юкос» 50 млрд доларів, яке ще більше посилює тиск на Росію. Якщо Москва не зможе оскаржити рішення суду та відмовиться виплачувати гроші, акціонери «Юкоса», головний з яких Михайло Ходорковський, зможуть арештовувати майно російських державних компаній за кордоном. Рішення суду було прийняте напередодні схвалення чергових санкцій ЄС. Але погіршення у відносинах між Росією та країнами Заходу збільшує ймовірність того, що Росія добровільно не платитиме суму, яка дорівнює 2,5% її ВВП. Хоча раніше вона була зацікавлена у членстві у міжнародних економічних клубах, у зв'язку з ситуацією в Україні підтримка міжнародної репутації для Росії вже не є пріоритетним завданням [3]. Це є додатковим аргументом для розглядання можливостей застосування примусу щодо Росії не тільки з правовідновлювальною метою, але й для підтримання іміджу провідних країн світу та міжнародних організацій.

Санкції ЄС забороняють експорт низки видів обладнання для розвідки нафтових родовищ, що повинно в довгостроковій перспективі затримати розвиток російської нафтової галузі. Санкції стосуються обладнання або послуг, що використовуються для глибоководного буріння, буріння в Арктиці і розробку сланцевої нафти. Обсяг експорту з ЄС до Росії таких технологій складає всього 150 млн євро, або близько однієї десятої від загального обсягу експорту в Росію технологічних товарів у сфері енергетики. Експорт до Росії товарів, які можуть бути використані для таких нафтових проектів, потребують попереднього дозволу національних органів експортного контролю країн ЄС.

Санкції зачіпають довгострокові проекти енергетичної галузі, в яких Росія значною мірою залежить від технологій ЄС. За словами згаданого чиновника, зазвичай в таких проектах від 40 до 60% технологій розроблені в ЄС, а деякі проекти повністю від них залежать.

Але ЄС змушений, дотримуючись потреб енергозабезпечення, виключити з санкцій газу газу Росії, тому що деякі з країн ЄС, особливо на сході Союзу, сильно, іноді навіть на 100%, залежать від російського газу. Обмежувальні заходи не торкнуться газу ні в сенсі передачі технологій, ні по інших напрямках.

ЄС забороняє продаж російським військовим товарів подвійного призначення, які можуть бути використані як у військових, так і в цивільних цілях. До них відносяться, наприклад, хімікалії, які також можуть використовуватися у виробництві або застосуванні хімічної, біологічної або ядерної зброї. Європейські чиновники переконані, що в Росії мають бути важкі часи. Відповідним владі і виробникам країн ЄС не складе труднощів швидко приступити до виконання санкцій, тому що вони вже налагоджені і здійснюються відносно ряду держав, включаючи Іран і Сирію [2].

На окрему увагу заслуговує стриманість окремих європейських країн та Євросоюзу в цілому в питанні запровадження максимального економічного і політичного тиску на Росію та надання військової допомоги Україні. Дана позиція спричинена в першу чергу побоюваннями економічних втрат європейських економік внаслідок згорання співробітництва з Росією. Проте в даних побоюваннях не враховуються, на нашу думку, перспективи отримання величезного економічного зиску цивілізованим світом, і значною мірою саме європейськими країнами, від перетворення Росії з «сутінкової зони», агресивного ідіота, на контрольований набір нових державних утворень, які

розділяють цінності сучасної цивілізації і забезпечують безперервне масштабне постачання ресурсів для її розвитку.

При реалізації п'ятого кроку слід зважати, що останніми роками на Сході постала могутня держава, яка є найдавнішою з існуючих держав, і яка демонструє найвищі темпи розвитку в світі. Це Китай. Ця країна змогла побудувати таку модель соціально-економічних відносин, яка виявилася найефективнішою серед існуючих сьогодні в світі, оскільки з великих країн тільки Китай в умовах світової кризи здатен демонструвати економічне зростання, що свідчить про ефективне використання наявних у його розпорядженні ресурсів. Проте саме високі темпи економічного розвитку, промислового зростання і зростання населення ставлять перед цією державою проблему нестачі природних ресурсів та територій. Тому видається доцільним, щоб саме Китай отримав у розпорядження значну частину земель та ресурсів далекого сходу та Сибіру. Тим більше що значна частина їхньої території є китайськими землями, загарбаними Російською імперією. Власне, такі прагнення слід розвивати в Китаю до моменту фактичного розподілу ресурсів, який все ж повинен відбуватися під наглядом західних держав з дотриманням стратегічного балансу.

Європейська частина Росії може бути повністю розділена за домовленістю між західними сусідами Росії, тим більше що ці землі історично Росії все ж не належать. Зокрема, Україна може отримати територію Курської, Більгородської, Воронезької областей, Ставропольського та Краснодарського краю.

Список літератури:

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://politiko.ua/blogpost28417>.
2. В ЄС роз'яснили цілі санкцій та їхні наслідки для Росії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukr.segodnya.ua/world/v-es-razyasnili-celi-sankciy-i-ih-posledstviya-dlya-rossii--540870.html>.
3. Британські ЗМІ: чи ефективні санкції проти Росії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pravda.com.ua/inozmi/bbc/2014/07/30/7033404/?attempt=1>.

Дяковський Д. А.

Национальный университет «Киево-Могилянская Академия»

ПЕРЕРАСПРЕДЕЛЕНИЕ РЕСУРСОВ И ТЕРРИТОРИЙ В ИНТЕРЕСАХ СОВРЕМЕННОЙ ЦИВИЛИЗАЦИИ И МИРОВОЙ ЭКОНОМИКИ В КОНТЕКСТЕ ПРЕВРАЩЕНИЯ РОССИИ В ФАШИСТСКУЮ ИМПЕРИЮ

Резюме

Исследованы финансово-экономические и политические аспекты современного перераспределения ресурсов и территорий на фоне разрушения системы мировой безопасности неправомерным агрессивным поведением Российской Федерации. Исследованы варианты финансового воздействия на агрессора с помощью санкций. Определены шаги для подавления агрессивного поведения.

Ключевые слова: распределение ресурсов, финансовые санкции.

Diakovskiy D. A.

National University of «Kyiv-Mohyla Academy»

REDISTRIBUTION OF RESOURCES AND TERRITORIES IN THE INTERESTS OF MODERN CIVILIZATION AND THE GLOBAL ECONOMY IN THE CONTEXT OF RUSSIA'S TRANSFORMATION TO A FASCIST EMPIRE

Summary

Investigated financial, economic and political aspects of modern reallocation of resources and territories on the background of the destruction of the system of world security because of aggressive behaviour of the Russian Federation. Investigated options financial impact on the aggressor with sanctions. Certain steps to suppress aggressive behavior are proposed.

Key words: resources, financial sanctions.